

Kaynak : www.internethaber.com

Sarı Yeleklilerin Demokrasi Arayışı

Fransa'nın eski ekonomi bakanı Emanuel Macron, 2017'de gençlerin 35 saatten fazla çalışması, yaşlıların haftalık çalışma saatinin ise 30-32 saati geçmemesi, 18 yaşına gelen her gence kültürel içeriklere erişim sağlaması için bir kerelik 500 Euro'luk çek verme, çalışanların maaşlarındaki sağlık ve işsizlik fonu kesintilerinin kaldırılması vaatleriyle cumhurbaşkanlığına adaylığını koymuştu. Bu vaatlerinin sonucu olarak 7 Mayıs 2017'de Fransa cumhurbaşkanlığına seçilmiştir. Bütün bu vaatlerine rağmen Macron'un yapmak istediği yeni reformlarla halkın tepkisini çekmesi çok uzun sürmemiştir.

Avrupa Birliği'nin üçüncü büyük gücü olan Fransa yüksek işsizlik, zayıf rekabet gücü, yüksek kamu ve özel borç yükleri gibi yapısal zorluklarla karşı karşıyadır. Bu zorluklar karşısında Fransız halkının kurulu düzene güvenini yitirmiş olan kesimi 17 Kasım 2018 Cumartesi günü Sarı Yelekliler

Seda Albayrak

Euro Politika Dergisi
Araştırma Ekibi Üyesi

adıyla Fransa sokaklarında gösterilere başlamışlardır. Bu durum Avrupa'nın diğer ülkeleri için bile büyük endişe kaynağıdır çünkü eğer kontrol altına alınmazsa daha önce olduğu gibi Fransa sokaklarında başlayan bu protestonun kısa sürede Avrupa'nın diğer ülkelerine yayılması çok olağan bir durumdur. Nitekim öyle olmuştur. Bu protesto hareketi çok kısa bir sürede Avrupa'nın diğer ülkelerine yayılmıştır.

Halkın ayaklanmasının altında yatan birkaç önemli sebep vardır. Macron büyük şirketlere vergi indirimini yaparken, çalışan maaşlarında 37,3 lük bir vergi kesintisi yapmıştır. 1 milyon 300 Euro'nun üzerinde varlığı olanlar için varlık vergisini kaldırmıştır. Çalışma yasasında yeni bir reforma gidip işten çıkarmaları kolaylaştıracak ve çalışanların tazminat haklarını tehlikeye sokacak bir yol izlemiştir. Dar gelirli olan ve öğrencilerin ihtiyacı olan kira yardımlarında kesinti yapmıştır. Macron bütün

bunları yaparken, Avrupa'nın en pahalı petrolünü tüketen Fransızlar yeni bir vergi planıyla karşı karşıya kalmışlardır. Bu vergi planına göre 1 Ocak 2019 itibariyle dizelere 6,5 sent, benzine 2,9 sent ek vergi eklenecektir. 2014'te ton başına 7 Euro ile başlayan karbon vergisi 2018'de 44 Euro'ya çıkmıştır. Artan karbon vergisi pahalılık ve yoksullaşma olarak insanların hayatına etki etmiştir. Yıllarca dizel motor almaya yönlendirilmiş insanlar dizel yakıtın benzinle neredeyse eşitlenmesine de öfkeliydiler. Kısacası petrol zammı Fransız halkının ayaklanması için yeterli bir sebep olmuştur.

Sarı yekeklileri bir araya toplayan şey kurulu düzenin zenginlere yararlı olacak politikalar izlemesi ve alttaki kesime gaddar davranıyor olmasıydı. Bu eylemcilerin en dikkat çeken yanı orta ve üzeri yaş grubundan oluşmalarıydı. Göstericiler herhangi bir parti ya da sendikanın süreci sahiplenmemesi adına oldukça bağımsız bir tutum sergilemişlerdir. Aslında bu tutum sarı yekeklilerin başarılı olabilmesi adına oldukça doğru bir yol olmuştur. Çünkü eğer bu protestolar bir partiye yada sendikaya mal edilirse bölünmeler olacaktır ve bu kadar insan aynı amaç için toplanamayacaktır.

Bu protestolarda Macron'un tutumuna bakacak olursak kendini otoriter milliyetçilere karşı halkın liberal cumhurbaşkanı olarak tanımlayan Macron ilk başta konuşması için başbakan gibi diğer politikacıları yolladı. Macron bu reformların çevreci yaklaşımla, yenilenebilir enerjiye geçiş için bu vergilerin getirildiğini ve politikalarının doğru olduğunu, geri adım atmayacakları geri bildiriminde bulundu. Aslında bu geri adım atmıyoruz çağrısı sarı yekeklilerin öfkesini daha da şiddetlendirdi.

Ülke geneline devam eden eylemler şiddet olaylarına sebep oldu. Paris'teki gösterilerde 5000 polis göstericileri dağıtmak için biber gazıyla müdahale etti. Paris uzun yıllardır görülmemiş şiddet olaylarını yaşadı. Dükkânların vitrinleri kırıldı, araçlar ateşe verildi, mağazalar yağmalandı. Bu durumlar zaten ekonomik olarak çokta iyi durumda olmayan Fransa ekonomisini fazlasıyla etkiledi. Bu şiddet olaylarının ardından hükümetten ilk geri adım geldi. Hükümet akaryakıt vergilerini de içeren çevre reformunu altı ay askıya aldıklarını ve Sarı Yekekliler'in taleplerini dinlemek için üç ay boyunca ülke genelinde Danışma Komiteleri kuracaklarını duyurdu. Ancak bu yeterli olmadı ve

halk 8 Aralık cumartesi günü yeniden sokağa çıktı. "Macron istifa" diye bağırarak halk reformu askıya alınmasını yeterli olmadığını vergilerin tamamen kaldırılmasını talep etti. Bütün bu şiddet olaylarının sonucunda esnaf dükkânlarını kapatmak zorunda kaldı, ekonomik zarar milyarlarca Euro'ya ulaştı ve halkın inatla sokaklarda eylemlere devam etmesi sonunda hükümet geri adım attı. Macron Fransızlar'ı anladığını ve yoksul kesimlerin alım gücünü yükseltmek için gerekli adımları atacaklarını, asgari ücreti ayda 100 Euro artıracaklarını, akaryakıt zamlarını tümüyle kaldırdıklarını, emekli aylıklarında yapılan kesintileri kaldıracaklarını ve çalışanlara yılsonu primi ödeneceği sözünü verdi. Sarı yekeklilerin eylemlerine son vermesini istedi. Halk için bunlar yeterli değildi onların asıl istediği daha demokratik bir seçim sistemi ve halka adaletli davranılmasıydı. Sarı yekekliler referandum sistemi getirilmesi gerektiğini, bundan sonra kararların halka sorulmasını istediklerini dile getirdiler.

Bu protestolarda Macron'un tutumuna bakacak olursak kendini otoriter milliyetçilere karşı halkın liberal cumhurbaşkanı olarak tanımlayan Macron görülüşü gibi halkın değil yüksek gelirli çıkarlarına hizmet eden bir cumhurbaşkanı olmuştur. Emmanuel Macron'un kemer sıkma politikalarından en çok etkilenen sınıf orta sınıftır. Sosyal devlet yardımları kısıtlayan ve halkı yönetime dâhil edemeyen bir cumhurbaşkanının karşısında orta sınıfın Sarı Yekekliler adı altında bu eylemleri yapması çok olağan bir durum olmuştur. Fransa demokratik sistemi Fransız halkını yönetime dâhil edemediği için daha önce sahip olduğu liberal dengeyi kaybedip büyük bir dönüşüm içine girecektir.

Fransa günümüz demokrasisinin şekillenmesine sebep olan özgürlük, eşitlik, kardeşlik kavramları üzerine kurulmuş bir ülkedir fakat halk bu kavramlardan geriye bir şey kalmamasından oldukça şikâyetçidir ve liberal sistem üzerindeki bu kriz demokrasiyi sarsmaktadır. Macron bu gösteriler ilk başına aşırı sağa mal etmiştir. Bu eylemleri aşırı sağa mal eden Macron'un aslında isyanlarla nasıl baş edeceğini bilmeyip Cumhurbaşkanlığı seçimindeki aşırı sağ rakibini itibarsızlaştırma çabasıdır.

Kaynak : Hürriyet

Sonuç olarak Macron'un 2 Nisan 2019'da yaptığı sarı yekekliler açıklamalarına odaklanmak doğru olacaktır. Macron sonunda aslında halkın demokrasi ve adalet istediğini anladığını ve bu reformların demokrasi açısından faydalı olacağını açıkladı. Halk inisiyatifi referandumunu, beyaz oyların dikkate alınması ve seçimlerde oy kullanma zorunluluğunu getiremeyeceğini belirtti. Bunun yerine konseyler kurup konuları halkla tartışacağını belirten Macron'un bu tutumu halkın istediği demokrasiye vereceğimiz eşitlik sağlayacağız tutumuyla çok örtüşmemektedir. Elitlerin okulu olarak bilinen kamu görevlilerinin yetiştirildiği ENA okulunu kapatacaklarını duyuran Macron'un göreve geldiğinde kaldırdığı Varlık Vergisi ISF'i ise geri getirmeyeceğini söylemesi de eşitlik ilkesiyle çok örtüşmemektedir. Halkın dilediği vergi adaletsizliğini düzeltmek yerine kökten gelen eşitsizlikler ve eğitim eşitsizliklerini düzenleyecekleri reformlar yapacaklarını belirten Macron'un bu tutumu Sarı Yekekliler için büyük hayal kırıklığıdır. Macron'un konuşmasında yer alan reformların halkın istekleriyle örtüşmediği ortadadır. Cumhurbaşkanı Macron Sarı Yekeklileri ikna etmek için yaptığı bu açıklamalarla halkın sadece %37'sini ikna etmeyi başarabilmiştir.

Haziran sonunda somut yasaları hazırlayacaklarını belirten Macron yanlış politikalar izlediğinin ve halkın Cumhurbaşkanından çok şey beklediğinin farkına varmıştır fakat yaptığı açıklamalarla bir şeyler için çabılıyor gibi görünmekten ileri gidememiştir.

17 Kasım itibarıyla başlayan sarı yekekliler gösterileri günümüzde de henüz sonlanabilmiş değildir. Hatta başta da belirttiğimiz gibi bu gösteriler Avrupa'nın birçok ülkesine yayılmış. Benzin zammı yapa devletlerde halk Fransız halkını örnek alarak örgütlenmelere başlamışlardır. Bu durum Avrupa Birliği açısından da oldukça önemlidir. Avrupa Birliği'nin üye devletler için demokrasi ve gelişmiş ekonomiye verdiği önem AB prensipleri açısından bakıldığında da oldukça tehlikeli bir hal almaya devam etmektedir. Sarı yekekliler sadece Fransa için değil Avrupa Birliği içinde büyük sorundur. Belçika Hollanda ve son olarak İsveç'e sıçrayan Sarı Yekekliler hareketi demokrasiyi göz ardı edip ekonomiye ağırlık verilen Avrupa ülkelerinde artık demokrasinin göz ardı edildiğini bu durumun AB'nin büyük bir demokrasi açığına sahip olduğunun somut bir göstergesidir.